

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету фінансів та обліку

Андрій КІЗИМА

« 31 »

_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. професора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«

_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Національного наукового інституту новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

« 31 »

_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

**«Фінансова звітність і аналітичний інструментарій
прийняття управлінських рішень»**

ступінь вищої освіти – магістр

галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування
підприємництва»

Кафедра бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	2	30	15	5	4	66	120	-	2
Заочна	1	2	8	4	-	-	108	120	-	3

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ, протокол № 9 від 26 травня 2021 р.

Робочу програму склала к.е.н., доцент, доцент кафедри Ірина СПІЛЬНИК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Руслан БРУХАНСЬКИЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Облік і оподаткування», протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності

Руслан БРУХАНСЬКИЙ

Гарант ОПП

Наталія ПОЧИНОК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття
управлінських рішень»
1. Опис дисципліни

Дисципліна – «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття управлінських рішень»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS: - 4	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Статус дисципліни – обов’язкова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів <i>Денна форма навчання – 4</i>	Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»	Рік підготовки – <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2</i>
Кількість змістових модулів - 2	Ступінь вищої освіти – другий (магістр)	Лекції: <i>Денна - 30 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна - 15 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин - 120	Освітньо професійна програма: «Облік і оподаткування підприємництва».	Самостійна робота: <i>Денна – 70 год.,</i> <i>у тому числі тренінг – 4 год.</i> <i>Заочна – 108 год.</i> Індивідуальна робота <i>Денна – 5 год.</i> <i>Заочна –</i>
Тижневих годин <i>денна форма - 8</i> <i>з них аудиторних:- 3</i>		Вид підсумкового контролю – екзамен: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 3</i>

2. Мета й завдання дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття управлінських рішень»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні професійно зорієнтованих знань щодо змісту фінансової звітності й забезпеченні умінь та навичок її формування, а також ефективного застосування аналітичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття управлінських рішень» є:

- формування комплексного розуміння значення, мети, видів, призначення, складу, змісту та структури фінансової звітності підприємства, як основного джерела інформації про його діяльність;
- опанування знаннями щодо організації та методики формування фінансової звітності, а також порядку її подання і оприлюднення, передбачених законодавством України та стандартами бухгалтерського обліку;
- засвоєння теоретичних знань щодо сутності, значення фінансового аналізу в управлінні, його видів, змісту і завдань, організації та методології;
- вивчення аналітичного інструментарію (методів, прийомів і способів, методик), сфери та умови його застосування для виявлення тенденції зміни показників, з'ясування їх причин та факторів, прогнозування можливих наслідків; об'єктивної оцінки діяльності підприємства; обґрунтування вибору оптимального варіанту розвитку; здійснення економічної інтерпретації одержаних результатів та формулювання належних висновків.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни.

Дисципліна забезпечує формування таких фахових компетентностей, як:

- здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу;
- здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень;
- здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації;
- здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту, оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства;
- здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття управлінських рішень» доцільне після набуття студентами знаннями і фаховими компетентностями на попередньому рівні підготовки здобувачів вищої освіти, які дозволили їм пройти вступне фахове випробування зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

2.5. Результати навчання

Вивчення дисципліни передбачає формування таких програмних результатів навчання, як:

- розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання;
- формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень;
- збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень;
- обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації;
- готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

3. Зміст дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття управлінських рішень»

Змістовий модуль 1. Фінансова звітність підприємства та її зміст

Тема 1. Облік і фінансова звітність як інформаційна база прийняття управлінських рішень

Значення бухгалтерського обліку і фінансової звітності як джерела даних про фінансово-господарську діяльність підприємства. Фінансова звітність, як складова інформаційного забезпечення фінансового аналізу. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні та на міжнародному рівні. Національні та міжнародні стандарти фінансової звітності. Призначення основних компонентів фінансових звітів. Інформаційні потреби основних користувачів фінансових звітів. Якісні характеристики та принципи подання інформації у фінансових звітах. Принципи побудови форм звітності. Порядок складання, подання і оприлюднення фінансової звітності в Україні. Засоби забезпечення достовірності звітних даних. Відповідальність посадових осіб за достовірність і своєчасність подання звітності. Виправлення помилок у фінансових звітах. Зведена і консолідована звітність. Фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва.

Тема 2. Зміст і порядок формування Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства

Суть, призначення та принципи побудови бухгалтерського Балансу, його аналітичні можливості. Зміст і форма Балансу. Види Балансу. Формати Балансу (горизонтальний, вертикальний, одноступеневий, багатоступеневий). Побудова і зміст чинної форми Балансу. Узгодженість Плану рахунків і Балансу. Загальна характеристика активу і пасиву Балансу. Елементи балансу, особливості їх

відображення, визнання та оцінки. Підготовка облікових даних для складання Балансу. Методика і техніка заповнення Балансу. Особливості формування звіту за Міжнародними стандартами фінансової звітності. Розкриття інформації про фінансовий стан підприємства у Примітках до фінансової звітності. Періодичність складання та подання Балансу. Події після дати балансу.

Тема 3. Зміст Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та порядок його складання

Призначення та характеристика Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). Загальні вимоги та джерела даних для складання Звіту про фінансові результати, зміст його розділів і статей, взаємозв'язок з видами діяльності підприємства. Аналітичні можливості звіту. Взаємозв'язок показників звіту і визначення фінансового результату та сукупного доходу від діяльності. Порядок відображення витрат операційної діяльності. Методика розрахунку показників прибутковості акцій для акціонерного товариства. Порядок, періодичність складання і подання Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) підприємства. Особливості формування звіту за Міжнародними стандартами фінансової звітності. Розкриття інформації про фінансові результати у Примітках до фінансової звітності.

Тема 4. Структура Звіту про рух грошових коштів та порядок його формування

Призначення, структура і зміст Звіту про рух грошових коштів. Джерела інформації для його складання. Зв'язок Звіту про рух грошових коштів з Балансом і Звітом про фінансові результати. Методи складання Звіту про рух грошових коштів. Взаємозв'язок показників звіту. Порядок визначення даних про рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності. Порядок визначення даних про рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності. Зміна валютних курсів та чистий рух грошових коштів за звітний період. Порядок, періодичність складання і подання Звіту про рух грошових коштів. Особливості формування звіту за Міжнародними стандартами фінансової звітності. Розкриття інформації про рух грошових коштів у Примітках до фінансової звітності.

Тема 5. Будова та порядок складання Звіту про власний капітал

Призначення, структура і зміст Звіту про власний капітал та джерела інформації для його складання. Зв'язок Звіту про власний капітал з Балансом і Звітом про фінансові результати. Взаємозв'язок показників звіту. Складові власного капіталу. Характеристика статей Звіту про власний капітал. Зміни у розмірі та елементах власного капіталу підприємства. Особливості формування звіту за Міжнародними стандартами фінансової звітності. Порядок, періодичність складання і подання Звіту про власний капітал. Розкриття інформації про зміни у власному капіталі у Примітках до фінансової звітності.

Змістовий модуль 2. Аналітичний інструментарій прийняття рішень

Тема 6. Теоретичні основи фінансового аналізу

Сутність, значення фінансового аналізу в управлінні, його мета, зміст і завдання. Предмет, метод, об'єкти і суб'єкти фінансового аналізу. Користувачі інформації про результати фінансового аналізу. Види фінансового аналізу. Поняття і склад інформаційного забезпечення фінансового аналізу. Метод фінансового аналізу та характеристика його складових елементів.

Традиційні прийоми фінансового аналізу: спостереження, порівняння, групування, деталізація, балансовий: їх суть, можливості та межі застосування. Математико-статистичні прийоми фінансового аналізу: прийоми математичної статистики (кореляційно-регресійний, дисперсійний аналіз); прийоми класичної вищої математики (диференціювання, логарифмування); прийоми математичного програмування: суть, можливості та межі застосування. Евристичні прийоми аналізу (мозкової атаки, круглого столу, контрольних питань, асоціацій і аналогій): суть, можливості та межі застосування. Характеристика моделей, які застосовуються в фінансовому аналізі, їх значення та різновиди. Економіко-математичне моделювання фінансових ситуацій: дисконтування, нарощування, оцінка грошових потоків, інфляційний вплив.

Аналіз фінансової звітності в умовах сучасних інформаційних технологій. Загальна характеристика програмних продуктів аналізу й аудиту фінансової звітності.

Тема 7. Аналітичний інструментарій управління фінансовим станом

Мета і завдання аналізу фінансового стану підприємства. Експрес-аналіз і деталізований аналіз.

Аналітична оцінка активів підприємства в цілому і в розрізі їх видів. Оцінка обсягу, складу, структури і тенденцій зміни необоротних активів. Вивчення обсягу, складу та структури оборотних активів. Аналіз матеріальних оборотних активів за обсягом, складом і структурою. Аналіз боргових прав за обсягом, складом, структурою. Оцінка складу, структури, динаміки та рівня грошових активів в оборотних активах. Аналіз обсягу і динаміки необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття.

Аналітична оцінка рівня, складу та динаміки джерел формування майна та боргових прав підприємства. Аналіз власного капіталу: оцінка його динаміки та структури. Аналіз зобов'язань підприємства: оцінка обсягу, структури, форм залучення.

Система показників фінансової стійкості, алгоритми їх розрахунку та аналітична оцінка досягнутого рівня і динаміки. Поняття фінансового ризику. Дослідження оптимальності структури капіталу. Поняття фінансового важеля та його практичне застосування. Платоспроможність та показники її оцінки.

Показники-індикатори та аналітична оцінка загрози банкрутства. Систематизація факторів, що зумовлюють кризовий стан підприємства та розробка заходів фінансової стабілізації.

Тема 8. Аналітичний інструментарій управління ефективністю діяльності

Система показників, мета і завдання аналізу ефективності діяльності. Загальна оцінка формування фінансових результатів підприємства. Оцінка якості прибутку. Аналіз фінансових результатів за видами діяльності. Факторний аналіз валового прибутку. Аналіз розподілу прибутку та оптимізація пропорцій між його капіталізованою та споживаною частинами. Система показників рентабельності, аналітична оцінка їх рівня та динаміки. Факторний аналіз показників рентабельності. Факторне моделювання рентабельності за методикою фірми Дюпон. Розроблення рекомендацій підвищення рівня прибутковості діяльності підприємства.

Тема 9. Аналіз грошових потоків підприємства

Значення і завдання аналізу грошових коштів підприємства. Економічна сутність руху грошових коштів підприємства та класифікація його видів. Аналіз грошових потоків за видами (операційної, інвестиційної та фінансової) діяльності. Оцінка динаміки позитивного та негативного грошових потоків та методи їх збалансованості. Чистий грошовий потік як важливий показник діяльності підприємства та індикатор рівня збалансованості його грошових потоків. Факторний аналіз руху грошових коштів. Оцінка відносних показників ліквідності та ефективності грошового потоку. Система заходів, які сприяють збалансованості грошових потоків в коротко- та довгостроковому періодах.

Тема 10. Аналіз ділової та ринкової активності підприємства

Ділова активність, як індикатор динамічності розвитку підприємства та ефективності використання його потенціалу. Система показників ділової активності, аналітична оцінка їх рівня та динаміки. Аналіз показників обсягів продажу, оборотності активів і капіталу, тривалості операційного і фінансового циклу; ефективності використання основних засобів, інтенсивності використання персоналу підприємства, ефективності використання матеріальних ресурсів. Вплив зміни показників оборотності активів на фінансову стійкість підприємства.

Сутність, завдання фінансового аналізу та індикатори ринкової активності підприємства. Методи і моделі аналізу ринкової активності (на ринку товарів і послуг; на фінансовому ринку, в тому числі на ринку капіталу; на грошово-кредитному ринку; на фондовому ринку) Аналіз ринкової активності підприємств корпоративного сектору економіки за показниками стійкого росту капіталу, прибутковості, дивідендного доходу та ціни акції підприємства. Аналітичний інструментарій управління вартістю підприємства.

Тема 11. Аналітичний інструментарій підтримки інвестиційних рішень

Поняття і форми інвестиційної діяльності підприємства. Пріоритетні завдання аналізу інвестиційної діяльності підприємства. Врахування фактору часу при обґрунтуванні інвестиційних вкладень. Ануїтет, або фінансова рента. Врахування інфляційного впливу при інвестуванні. Класифікація та суть ризиків

інвестиційної діяльності. Аналіз формування коштів для фінансування інвестиційної діяльності. Обґрунтування і методи оцінки економічної ефективності реальних інвестиційних проєктів. Оцінка фактора ризику окремого проєкту. Фундаментальний і технічний аналіз цінних паперів. Аналітичний інструментарій формування збалансованого інвестиційного портфеля.

Тема 12. Комплексний аналіз і рейтингова оцінка

Сутність і завдання комплексного фінансового аналізу. Методичний інструментарій експрес-аналізу за даними фінансової звітності. Методичний інструментарій комплексного аналізу фінансового стану.

Значення, завдання і суб'єкти рейтингової оцінки фінансового стану. Зміст і послідовність застосування методики комплексної рейтингової оцінки: вибір системи показників та критерії їх оцінки; забезпечення порівнянності оцінюваних параметрів; вибір алгоритмів розрахунку комплексних рейтингових оцінок.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття рішень»

Денна форма Денна форма

Теми лекційних занять	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	ІРС	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Фінансова звітність підприємства та її зміст					
Тема 1. Облік і фінансова звітність як інформаційна база прийняття управлінських рішень.	2	-	4	-	Поточне оцінювання
Тема 2. Зміст і порядок складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства.	2	2	6	1	Поточне оцінювання
Тема 3. Зміст Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та порядок його складання.	2	2	6	1	Поточне оцінювання
Тема 4. Структура Звіту про рух грошових коштів та порядок його формування.	2	2	6	-	Поточне оцінювання
Тема 5. Будова та порядок складання Звіту про власний капітал.	2		4	-	Поточне оцінювання
Модульна робота 1					Письмова робота
Змістовий модуль 2. Аналітичний інструментарій прийняття рішень.					
Тема 6. Теоретичні основи фінансового аналізу.	2	2	6	-	Поточне оцінювання
Тема 7. Аналітичний інструментарій управління фінансовим станом.	4	2	6	1	Поточне оцінювання
Тема 8. Аналітичний інструментарій управління ефективністю діяльності.	4	2	6	1	Поточне оцінювання
Тема 9. Аналіз грошових потоків підприємства.	4	2	6	1	Поточне оцінювання
Тема 10. Аналіз ділової та ринкової активності підприємства.	2	-	6	-	Поточне оцінювання
Тема 11. Аналітичний інструментарій підтримки інвестиційних рішень.	2	1	6	-	Поточне оцінювання
Тема 12. Комплексний аналіз і рейтингова оцінка.	2	-	4	-	Поточне оцінювання
Модульна робота 2					Письмова робота
Захист КПЗ, тренінг			4		Проміжне оцінювання
Екзамен					Підсумкове оцінювання
Разом	30	15	70	5	

Заочна форма

Теми лекційних занять	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Фінансова звітність підприємства та її зміст.			
Тема 1. Облік і фінансова звітність як інформаційна база прийняття управлінських рішень.	-	2	8
Тема 2. Зміст і порядок складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства.	1		10
Тема 3. Зміст Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та порядок його складання.	1		10
Тема 4. Структура Звіту про рух грошових коштів та порядок його формування.	1		10
Тема 5. Будова та порядок складання Звіту про власний капітал.	1		10
Змістовий модуль 2. Аналітичний інструментарій прийняття рішень.			
Тема 6. Теоретичні основи фінансового аналізу.	1	2	10
Тема 7. Аналітичний інструментарій управління фінансовим станом.	1		10
Тема 8. Аналітичний інструментарій управління ефективністю діяльності.	1		10
Тема 9. Аналіз грошових потоків підприємства.	1		8
Тема 10. Аналіз ділової та ринкової активності підприємства.	-		8
Тема 11. Аналітичний інструментарій підтримки інвестиційних рішень.	-		8
Тема 12. Комплексний аналіз і рейтингова оцінка.	-		6
Разом	8	4	108

5. Тематика практичних занять.

Практичне заняття № 1

Тема: Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства.

Мета: Опанувати методичні основи формування Балансу підприємства.

Питання для обговорення:

1. Зміст і форма Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства.
2. Принципи і вимоги до показників, відображених у Балансі.
3. Види Балансу.
4. Методика складання Балансу та характеристика його статей.
5. Особливості формування Звіту за МСФЗ.
6. Розкриття інформації про фінансовий стан підприємства у Примітках до фінансової звітності.
7. Періодичність складання та подання Балансу. Події після дати балансу.

Практичне заняття № 2

Тема: Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).

Мета: Оволодіння методичними основами заповнення Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід).

Питання для обговорення:

1. Зміст та загальні вимоги до розкриття статей Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід).
2. Методика заповнення 1 розділу Звіту про фінансові результати.
3. Порядок формування інформації про сукупний дохід у Звіті про фінансові результати.
4. Розкриття інформації про елементи операційних витрат та прибутковості акцій.
5. Особливості формування Звіту за МСФЗ.
6. Розкриття інформації про фінансові результати підприємства у Примітках до фінансової звітності.

Практичне заняття № 3

Тема: Звіт про рух грошових коштів. Звіт про власний капітал.

Мета: Засвоєння питань формування Звіту про рух грошових коштів підприємства, Звіту про власний капітал, Приміток до фінансової звітності.

Питання для обговорення:

1. Структура, зміст та основні вимоги до заповнення Звіту про рух грошових коштів.
2. Техніка заповнення форми № 3 (прямий і непрямий метод).
3. Особливості формування Звіту за МСФЗ.
4. Розкриття інформації про рух грошових коштів у Примітках до фінансової звітності.
5. Структура та основні вимоги до Звіту про власний капітал відповідно.
6. Методика складання Звіту про власний капітал.
7. Особливості формування Звіту за МСФЗ.
8. Розкриття інформації про власний капітал у Примітках до фінансової звітності.
9. Характеристика і методика заповнення «Приміток до річної фінансової звітності». Особливості Приміток відповідно до МСФЗ.

Практичне заняття № 4

Тема: Тема 6. Теоретичні основи фінансового аналізу

Мета: Оволодіння теоретичними засадами фінансового аналізу.

Питання для обговорення:

1. Сутність і призначення основних методів і прийомів фінансового аналізу.
2. Характеристика застосовуваних аналітичних моделей, їх різновиди.
3. Традиційні прийоми фінансового аналізу.
4. Прийоми моделювання та аналізу факторних систем.
5. Математико-статистичні прийоми фінансового аналізу.
6. Прийоми фінансової математики та коригування на вплив інфляції.
7. Евристичні прийоми аналізу.

8. Аналіз фінансової звітності в умовах сучасних інформаційних технологій. Переваги і можливості програмних продуктів аналізу й аудиту фінансової звітності.

Практичне заняття № 5

Тема: Аналітичний інструментарій управління фінансовим станом

Мета: Опанувати аналітичний інструментарій аналізу фінансового стану підприємства.

Питання для обговорення:

1. Мета і завдання аналізу фінансового стану підприємства.
2. Види організації аналітичної роботи (експрес-аналіз і деталізований аналіз фінансового стану).
3. Аналітична оцінка активів підприємства в цілому і в розрізі їх видів (груп).
4. Аналітична оцінка рівня, складу та динаміки джерел формування майна та боргових прав підприємства.
5. Система показників фінансової стійкості, алгоритми їх розрахунку та аналітична оцінка досягнутого рівня і динаміки. Поняття фінансового ризику. Дослідження оптимальності структури капіталу. Поняття фінансового важеля та його практичне застосування.
6. Платоспроможність та показники її оцінки. Показники-індикатори та аналітична оцінка загрози банкрутства.

Практичне заняття №6

Тема: Аналітичний інструментарій управління ефективністю діяльності

Мета: Вивчення методики аналізу фінансових результатів.

Питання для обговорення:

1. Система показників, мета і завдання аналізу ефективності діяльності.
2. Загальна оцінка рівня та динаміки фінансових результатів. Оцінка якості прибутку.
3. Факторний аналіз валового прибутку.
4. Аналіз розподілу прибутку та оптимізація пропорцій між його капіталізованою та споживаною частинами.
5. Система показників рентабельності, аналітична оцінка їх рівня та динаміки. Факторний аналіз показників рентабельності.
6. Факторне моделювання та аналіз показників рентабельності за методикою фірми Дюпон.

Практичне заняття № 7

Тема: Аналіз грошових потоків підприємства

Мета: Вивчення методичного інструментарію аналізу грошових потоків.

Питання для обговорення:

1. Економічна сутність грошового потоку підприємства та класифікація його видів.

2. Аналіз грошових потоків за видами (операційної, інвестиційної та фінансової) діяльності.
3. Аналіз показників та факторів руху грошових коштів.
4. Коефіцієнтний аналіз відносних показників грошового потоку.

Практичне заняття №8

Тема: Аналітичний інструментарій підтримки інвестиційних рішень

Мета: Опанування аналітичним інструментарієм підтримки інвестиційних рішень.

Питання для обговорення:

1. Поняття і форми інвестиційної діяльності.
2. Формування системи інвестицій фірми.
2. Критерії прийняття інвестиційних рішень.
3. Аналіз інвестицій в цінні папери.
  - 3.1 Зміст фундаментального аналізу.
  - 3.2. Зміст технічного аналізу.
4. Аналіз в управлінні портфелем цінних паперів.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Згідно зі структурою навчального кредиту дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття рішень» передбачається виконання комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ). Захищене і зараховане завдання є допуском студента до здачі екзамену з курсу. КПЗ виконується студентом особисто в окремому робочому зошиті. Мета виконання (КПЗ) - закріплення теоретичних основ звітності підприємства і фінансового аналізу, оволодіння його інструментарієм та окремими видами для аналітичного обґрунтування управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємств у системі ринкових відносин, прийомами розрахунку впливу певних чинників на відхилення показників, способами виявлення резервів підвищення ефективності діяльності підприємств.

КПЗ побудоване у вигляді наскрізної впорядкованої послідовності завдань за основними темами курсу з використанням реальних даних фінансової звітності підприємства. Кожен студент виконує КПЗ тільки за цифровими даними свого підприємства, назву якого необхідно вказати на титульній сторінці. У додатку до КПЗ слід розмістити фінансову звітність підприємства, яке обрано як об'єкт дослідження (за 2021-2022 роки).

Задачі слід розв'язувати самостійно, пояснюючи розв'язання необхідними формулами й розрахунками. Зроблені до кожної задачі аналітичні розрахунки повинні супроводжуватися висновками про можливі причини відхилень параметрів, пропозиціями щодо мобілізації виявлених резервів.

Для кращого засвоєння курсу та якісного виконання роботи рекомендується така послідовність опрацювання.

1. Ознайомлення з навчальною програмою, змістом теми та методичними вказівками щодо вивчення матеріалу.
2. Опрацювання конспекту лекції за темою.
3. Робота над розділом посібника чи підручника, що стосується теми.
4. Розв'язання задач згідно з визначеними для всіх варіантів завданнями.

При виконанні КПЗ необхідно дотримуватись таких вимог:

- ✓ КПЗ слід виконати та подати у встановлені кафедрою терміни.
- ✓ Задачі розв'язувати у визначеній послідовності.
- ✓ Перед розв'язуванням задач повністю подати їх умови.
- ✓ Завдання, в яких вказані лише відповіді без розрахунків і пояснень, вважатимуться не виконаними.
- ✓ Роботи, списані частково або повністю, не зараховуватимуться.
- ✓ КПЗ слід відповідно оформити: записи здійснювати охайно, сторінки скріпити і пронумерувати, залишити поля для зауважень рецензента, навести перелік використаної літератури.
- ✓ У кінці роботи слід поставити особистий підпис та дату її виконання.

У разі неможливості студента самостійно виконати КПЗ через труднощі, що виникли у процесі засвоєння навчального матеріалу, слід звернутися на кафедру за консультацією. При цьому слід конкретизувати, що саме не зрозуміло, якими літературними джерелами студент користувався.

7. Самостійна робота

Основним завданням самостійної роботи студентів є опрацювання спеціальної літератури та оволодіння теоретико-методичними та прикладними аспектами звітності підприємства та її фінансового аналізу.

Тематика самостійної роботи:

1. Бухгалтерська (фінансова) звітність в інформаційному забезпеченні системи управління підприємства.
2. Державне регулювання бухгалтерського обліку і звітності: світовий досвід та вітчизняна практика.
3. Принципи підготовки фінансової звітності у країнах світу: порівняльний аспект.
4. Оцінка достовірності фінансової звітності.
5. Вплив професійного судження та етики бухгалтера на достовірність фінансової звітності.
6. Організація роботи на підприємстві зі складання фінансової звітності.
7. Особливості річної інвентаризації: порядок проведення, оформлення та відображення її результатів в обліку.
8. Напрями гармонізації вітчизняної системи бухгалтерської звітності з міжнародними стандартами.
9. Організація і методика складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) (ф. № 1).
10. Організація і методика складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (ф. № 2).
11. Організація і методика складання Звіту про рух грошових коштів (ф. № 3).
12. Організація і методика складання Звіту про власний капітал (ф. № 4).
13. Організація і методика складання Приміток до річного фінансового звіту (ф. № 5).
14. Організація і методика складання фінансового звіту за сегментами (ф. № 6).
15. Організація і методика складання текстової частини Приміток до річної фінансової звітності.
16. Організація і методика складання Балансу за спрощеною формою (форма 1-м, форма 1-мс).
17. Організація і методика складання Звіту про фінансові результати за спрощеною формою (форма № 2-м, форма № 2-мс).
18. Організація складання звітності в придбаних і об'єднаних підприємствах.
19. Організація і методика консолідації фінансової звітності.
20. Порівняльна характеристика П(С)БО та М(С)БО щодо консолідованої фінансової звітності.
21. Вплив зміни облікової політики на зміни у фінансовій звітності.
22. Вплив зміни облікових оцінок на зміни у фінансовій звітності.
23. Події після дати балансу та порядок їх відображення у фінансових звітах.
24. Порядок і методика виправлення помилок, виявлених у поточному бухгалтерському обліку і кварталній фінансовій звітності.
25. Порядок і методика виправлення помилок, допущених у фінансових звітах за минулі роки.

26. Зміни у вступному балансі на початок фінансового року та причини їх виникнення.
27. Вплив інфляції на формування показників фінансової звітності.
28. Особливості складання фінансової звітності в зарубіжних країнах.
29. Особливості формування Балансу за МСФЗ.
30. Особливості формування Звіту про рух грошових коштів за МСФЗ.
31. Особливості складання Звіту про фінансові результати за МСФЗ.
32. Відображення змін у власному капіталі за МСФЗ.
33. Особливості формування приміток за МСФЗ.
34. Сутність фінансового аналізу та його місце в системі управління.
35. Зміст і завдання фінансового аналізу.
36. Метод фінансового аналізу та його складові елементи.
37. Характеристика і сфера застосування найбільш поширених прийомів фінансового аналізу.
38. Сутність і характеристика використовуваних у фінансовому аналізі моделей.
39. Види фінансового аналізу: сутність, характеристика та завдання.
40. Сутність експрес-аналізу фінансового стану.
41. Деталізований аналіз фінансового стану, його сутність.
42. Вертикальний, горизонтальний, коефіцієнтний фінансовий аналіз.
43. Інформаційна база фінансового аналізу.
44. Інформаційні потреби основних користувачів фінансових звітів.
45. Предмет та об'єкти фінансового аналізу.
46. Принципи організації фінансового аналізу.
47. Організаційно-інформаційна модель фінансового аналізу.
48. Суб'єкти й об'єкти фінансового аналізу.
49. Фінансовий стан підприємства, його індикатори та ідентифікація типу.
50. Характеристика основних показників оцінки фінансового стану.
51. Фактори формування фінансового стану, структура фінансового аналізу.
52. Економічна характеристика балансу, його будова та аналітичні можливості.
53. Аналіз фінансового стану підприємства: поняття, значення, завдання.
54. Оцінка рівня, складу та структури майна та боргових прав підприємства.
55. Оцінка органічної будови капіталу (співвідношення необоротного і оборотного капіталу) за даними балансу.
56. Аналіз складу і динаміки оборотних (мобільних) коштів.
57. Поняття правостороннього ризику та його оцінка.
58. Аналіз активів підприємства за групами ризику.
59. Показники майнового стану, методика їх розрахунку та аналізу.
60. Імобілізація оборотних коштів та нецільове використання кредитів. Їх виявлення та аналіз.
61. Аналіз обертання оборотних коштів. Вплив зміни обертання на фінансову стійкість підприємства.
62. Обертання капіталу та обертання оборотного капіталу.
63. Аналіз джерел формування майна та боргових прав підприємства.
64. Сутність поняття ліквідності балансу. Аналіз ліквідності балансу.
65. Відмінність та близькість понять ліквідність активу, ліквідність підприємства і ліквідність балансу.

66. Аналіз джерел фінансування та дивідендної політики підприємства.
67. Методика оцінки вартості капіталу. Оцінка вартості окремих елементів власного капіталу підприємства.
68. Середньозважена вартість капіталу. Оптимізація структури капіталу.
69. Аналіз кредиторської заборгованості.
70. Сутність показників ліквідності, порядок їх розрахунку та аналізу.
71. Основні ознаки платоспроможності підприємства.
72. Поняття, ознаки й види банкрутства. Діагностика банкрутства підприємства.
73. Система показників ділової та ринкової активності. Аналіз ділової активності.
74. Оцінка доходів і витрат, прибутку (збитку) у Звіті про фінансові результати.
75. Аналіз рівня та динаміки показників прибутку.
76. Аналіз прибутку від реалізації продукції (валового прибутку).
77. Склад та аналіз прибутку від операційної діяльності.
78. Аналіз розподілу прибутку підприємства.
79. Показники і фактори рентабельності. Порядок здійснення факторного аналізу.
80. Аналіз фінансових звітів за моделлю фірми Дюпон.
81. Аналіз руху грошових коштів у розрізі видів діяльності.
82. Характеристика Звіту про власний капітал та аналіз його показників.
83. Організаційно-інформаційна модель аналізу інвестиційної діяльності підприємства.
84. Загальний аналіз обсягу інвестицій. Динаміка інвестицій за видами вкладень і об'єктами інвестування.
85. Реальні інвестиційні проєкти та методи їх оцінки.
86. Довготермінові та короткотермінові фінансові інвестиції, їх характеристика. Аналіз фінансових інвестицій.
87. Види цінних паперів та порядок їх оцінки. Аналіз вкладень у цінні папери.
88. Аналіз прибутковості, доходу та ризику цінних паперів.
89. Аналіз рентабельності фінансових вкладень.
90. Комплексний аналіз та рейтингова оцінка фінансового стану підприємства.

7. Організація і проведення тренінгу

Тематика: Робота з фінансовою звітністю підприємства.

У процесі проведення тренінгу студентам пропонуються ситуації, у яких вони зможуть продемонструвати набуті знання і вміння формувати і аналізувати фінансову та інші форми звітності підприємства, моделювати і прогнозувати фінансовий стан, фінансові результати та грошові потоки підприємства, інтерпретувати показники, що розглядаються, самостійно розбиратися у наявній економічній ситуації, зважено та раціонально підходити до вирішення обліково-аналітичних проблем, приймати обґрунтовані рішення.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.

У процесі вивчення дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття рішень» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування та тестування;
- оцінювання результатів виконання ситуаційних завдань;
- модульне оцінювання;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання результатів виконання КППЗ;
- екзамен.

Політика щодо оцінювання та відвідування:

Політика щодо граничних термінів і перескладання: Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету (інституту) за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонене.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття рішень» визначається як середньозважена величина складових залікового кредиту.

Структура залікового кредиту для студентів (екзамен):

				(%)
Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (Екзамен)	Разом
20	20	20	40	100
1. Усне опитування, тести, ситуаційні завдання, доповіді, реферати: 5 тем по 10 балів - мах 50 балів. 2. Письмова робота – мах 50 балів.	1. Усне опитування, тести, ситуаційні завдання, доповіді, реферати: 7 тем по 5 балів - мах 35 балів. 2. Письмова робота – мах 65 балів.	1. Підготовка КППЗ – мах 40 балів; 2. Захист КППЗ – мах 40 балів; 3. Участь у тренінгах - мах 20 балів.	1. Тестові завдання (10 тестів по 3 бали) - мах 30 балів. 2. Теоретичне питання - мах 30 балів. 3. Задачі (2 задачі по 20 балів) мах 40 балів.	

Шкала оцінювання ЗУНУ:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-12
2.	Проекційний екран	1-12
3.	Комп'ютеризована аудиторія (персональні комп'ютери)	1-12
4.	Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox).	1-12
5.	Комунікаційна навчальна платформа Moodle для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-12
6.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності)	1-12
7.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-12
8.	Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint)	1-12
9.	Спеціалізовані програмні продукти: <i>SOFA Statistics, PSPP, BAS Бухгалтерія, BAS Комплексне управління підприємством, FinMap</i>	7-12
10.	Зразки форм фінансової звітності суб'єктів господарювання	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Верига Ю., Ватуля І., Левченко З. Звітність підприємства: Підручник. Київ. Центр учбової літератури. 2019. 776 с.
2. Гірняк О. М., Лазановський П. П. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Львів : Українська академія друкарства, 2019. 268 с.
3. Загурський О. М. Фінансовий аналіз. Кредитно-модульний курс. Київ. ЦУЛ, 2019. 472 с.
4. Іванчук Н. В. Звітність підприємств : навчальний посібник. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291 (зі змінами та доповненнями) URL: <http://www.uapravo.net/data/akt450/page1.htm>.
6. Крупельницька І. Г. Звітність підприємств: навч. посіб. Київ. : ЦУЛ, 2019. 232 с.
7. Лень В.С., Гливенко В.В. Звітність підприємства. Підручник. 2-ге вид. Каравелла, 2019. 676 с.
8. Методичні вказівки для виконання комплексного практичного індивідуального завдання з дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття управлінських рішень» здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань «Управління та адміністрування» / Укл. Ірина Спільник, Олексій Ярощук, Ольга Завитій. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 36 с.
9. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433

10. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti>.
11. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni-polozhennya-standarti-bukhgalterskogo-obliku>
12. Негрей М. В., Тужик К. Л. Теорія прийняття рішень : навч. Посібник. Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ : ЦУЛ, 2018. 272 с.
13. Опорний конспект з дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття управлінських рішень» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань «Управління та адміністрування» / Укл. Ірина Спільник. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 108 с.
14. Петришин Л.П., Сиротюк Г.В. Звітність підприємств навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2019. 440 с.
15. Пічугіна Т. С., Шубіна С.В., Мірошник О.Ю. Фінансовий аналіз у схемах і таблицях: навч. посіб. Львів : Новий світ-2000, 2019. 328 с.
16. Плаксієнко В. Я. Безпаперова бухгалтерія на підприємстві : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2018. 252 с.
17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України № 996-XIV, від 16.07.1999.
18. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України. № 476 від 11.04.2013 р.
19. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>
20. Про Примітки до річної фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України N 302 від 29.11.2000 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00>
21. Путівник по звітності 2020. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/normativka/spravochniki/putevoditel-po-otchetnosti/putivnik-viberite.html>
22. Самайчук С.І., Крикунова В.М., Танклевська Н.С. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 215 с.
23. Тематика, методичні вказівки та завдання для проведення практичних занять з дисципліни «Фінансова звітність і аналітичний інструментарій прийняття управлінських рішень» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань «Управління та адміністрування» / Укл. Ірина Спільник. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 32 с.
24. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.

23. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз. Навчально-методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи (для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання ступеня вищої освіти Бакалавр освітньо-професійної програми Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування). Полтава: ПДАУ, 2021. 99 с.
24. Чубка О.М., Хома І.Б., Ливдар М.В. Фінансовий аналіз: практикум. Київ. Видавничий дім «Кондор», 2023. 160 с.
25. Berman K., Knight, J., Case J. Financial Intelligence, Revised Edition: A Manager's Guide to Knowing What the Numbers Really Mean. Harvard Business Review Press; Revised edition, (19 Feb. 2013) 304 p.
26. Brukhanskyi R., Spilnyk I. (2019) "Cryptographic Objects in the Accounting System", *Proceedings of 9th International Conference IEEE Advanced Computer Information Technologies, ACIT'2019*, pp. 384-387.) DOI: 10.1109/ACITT.2019.8780073.
27. Buffett M., Clark D. Warren Buffett and the Interpretation of Financial Statements: The Search for the Company with a Durable Competitive Advantage Simon & Schuster UK; UK ed. edition (6 Jan. 2011) 224 p.
28. Finch C. A Student's guide to International Financial Reporting Standards Kaplan Publishing; 3rd edition (1 Oct. 2012) 410 p.
29. Fridson M. S., Alvarez F. Financial Statement Analysis: A Practitioner's Guide. Wiley; 4th edition. (July 5, 2011) 400 p.
30. Ittelson T. Financial Statements: A Step-by-Step Guide to Understanding and Creating Financial Reports New Page Books, US; 3rd Revised edition (25 April 2020) 320 p.
31. Kaplan. Financial Reporting - Study text. Kaplan publishing (1 may 2021) 711 p.
32. Robinson T. R. International Financial Statement Analysis (CFA Institute Investment Series) Wiley; 4th edition (9 Mar. 2020) 1008 p.
33. Spilnyk I., Brukhanskyi R. and Yaroshchuk O. (2020) "Accounting and Financial Reporting System in the Digital Economy", *Proceedings of 10th International Conference IEEE Advanced Computer Information Technologies, ACIT'2020*, pp. 581-584.) DOI: [10.1109/ACIT49673.2020.9208976](https://doi.org/10.1109/ACIT49673.2020.9208976)
34. Walsh C. Key Management Ratios. (Financial Times Series) Financial Times Press; 4th edition (October 9, 2008) 408 p.
35. Warner S., Hussain S. The Finance Book: Understand the numbers even if you're not a finance professional. FT Publishing International; 2nd edition (14 April 2022) 360 p.